

Компендіум належних прикладів організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті: досвід Австралії

Олеся Шевчук, Ірина Когут, Вікторія Маринич

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Попередні результати дослідження сучасного стану методичного забезпечення інклюзивності у спорті в Україні свідчать про нагальну потребу його вдосконалення. Звернення до апробованих міжнародних здобутків може стати відповідним орієнтиром формування вітчизняного організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті або адаптації належних світових прикладів до українського контексту. *Мета.* Наративний огляд та систематизація належних прикладів організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті в Австралії як однієї з передових країн у цьому питанні. *Методи.* Аналіз та систематизація даних літературних джерел, індукція та дедукція, методи системного та логічного аналізу, синтез та узагальнення. *Результати.* Досліджено методичне забезпечення інклюзивності у спорті в Австралії, що представлено широким переліком методичних ресурсів, які формують комплекси науково-, навчально-, програмно-, інструктивно-, інформаційно-методичних матеріалів. Організаційне забезпечення інклюзивності в спорті в Австралії розглянуто як сукупність відносин організацій різного рівня підпорядкування та спрямованості, які працюють та співпрацюють для досягнення інклюзивних цілей. Результати аналізу свідчать, що загалом організаційно-методичне забезпечення інклюзивності у спорті в країні є узгодженим комплексом методичних ресурсів і організаційних відносин, що проявляється в апробації та впровадженні у практику ефективних інклюзивних моделей, методик, технологій. Цей компендіум може стати підґрунтям до вирішення існуючої необхідності вдосконалення організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті на національному рівні. **Ключові слова:** інклюзія, спорт, організаційне забезпечення, методичне забезпечення, Австралія.

Olesia Shevchuk, Iryna Kogut, Viktoriia Marynych

A COMPENDIUM OF GOOD EXAMPLES OF ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR INCLUSIVENESS IN SPORT: THE EXPERIENCE OF AUSTRALIA

Abstract. The preliminary results of the study on the current state of methodological support for inclusiveness in sport in Ukraine indicate an urgent need for its improvement. Appealing to proven international achievements can become an appropriate guideline to develop domestic organizational and methodological support for inclusiveness in sport or to adapt appropriate world examples to the Ukrainian context. *Objective.* The narrative review and systematization of good examples of organizational and methodological support for inclusiveness in sport in Australia as one of the leading countries in this area. *Methods.* Analysis and systematization of literature data, induction and deduction, methods of systemic and logical analysis, synthesis and generalization. *Results.* The methodological support of inclusiveness in sport in Australia, which is represented by a wide range of methodological resources that form complexes of scientific, educational, programmatic, instructional, informational, and methodological materials, was investigated. Organizational support for inclusiveness in sport in Australia was examined as a set of relations between organizations of different levels of subordination and orientation that work and cooperate to achieve inclusive goals. The results of the analysis showed that, in general, the organizational and methodological support for inclusiveness in sport in the country is a coordinated set of methodological resources and organizational relations, which is manifested in the testing and implementation of effective inclusive models, methods, and technologies. This compendium can become the basis for addressing the existing need to improve the organizational and methodological support for inclusiveness in sports at the national level.

Keywords: inclusion, sports, organizational support, methodological support, Australia.

Shevchuk O., Kogut I., Marynych V. A compendium of good examples of organizational and methodological support for inclusiveness in sport: the experience of Australia. *Theory and Methods of Physical education and sports.* 2023; 4: 84–96
DOI: 10.32652/tmfvs.2023.4.84–96

Шевчук О., Когут І., Маринич В. Компендіум належних прикладів організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті: досвід Австралії. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2023; 4: 84–96
DOI: 10.32652/tmfvs.2023.4.84–96

Вступ. Результати вивчення сучасного стану досліджуваного питання в Україні свідчать про нагальну потребу вдосконалення методичного забезпечення інклюзивності у спорті [2]. У вітчизняному вимірі воно майже не представлено, а наявні поодинокі наукові розробки в напрямі імплементації інклюзивної складової в українському спорті потребують більш різноспрямованого і деталізованого дослідження. Існуюча ситуація вимагає звернення до здобутків міжнародного науково-практичного простору та орієнтації на світовий досвід, беручи до уваги апробовані ресурси і рекомендації та надалі адаптуючи або розробляючи власне методичне забезпечення інклюзивності у спорті. Оскільки необхідною умовою підтримки інклюзивності у спорті та впровадження відповідних ініціатив є організаційне забезпечення, то наукова увага у цьому дослідженні спрямована на вивчення належних прикладів організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті з огляду на досвід Австралії як однієї з передових країн [1] у цьому питанні.

Наукову роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.4. «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер держреєстрації 0121U108294) та темою «Організаційно-методичні засади імплементації інклюзивності в освіті та спорті» в межах виконання проекту «Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку «Суспільні науки» Національного університету фізичного виховання і спорту України» (номер держреєстрації 0123U102379).

Мета дослідження – нарративний огляд та систематизація належних прикладів організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті в Австралії як однієї з передових країн у цьому питанні.

Методи дослідження: аналіз, синтез та узагальнення методичної літератури та організаційних засад, документальних матеріалів та інформаційного контенту мережі Інтернет, методи індукції та дедукції, системний та логічний аналіз.

Результати дослідження. Визначаючи багатство знань та досвіду Австралії у досліджуваному питанні, нарративний огляд спеціальної літератури разом з підходами до розробки компендіуму [16] склали основу дизайну дослідження.

Формування вибірки дослідження здійснювали шляхом пошуку спеціальної літератури, що стосується організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті.

У цьому компендіумі організаційно-методичне забезпечення інклюзивності у спорті представлено у широкому контексті та розглядалося у методичному аспекті як сукупність методичних ресурсів; у організаційному – як сукупність відносин, взаємодії стейкхолдерів, організацій інклюзивного спортивного середовища; у системному аспекті – як узгоджена сукупність організаційного та методичного забезпечення, що виражається в апробації та впровадженні у практику ефективних інклюзивних моделей, методик, технологій [2]. Хоча стейкхолдерами виступає широке коло осіб (спортсмени та члени їхніх родин, волонтери, тренери, студенти, працівники та керівники закладів освіти і спорту, функціонери та інші зацікавлені особи), однак наше дослідження охоплює здебільшого ті належні приклади організаційно-методичного забезпечення імплементації інклюзивності в спорті, які спрямовані на підвищення професійної компетентності тренерів, оскільки саме вони відіграють значну роль у створенні культури у своїх командах та організаціях, яка може сприяти або перешкоджати інклюзії [3].

Враховуючи широту досліджуваного питання, пошук не був обмежений жодною науковою, наукометричною базою чи пошуковою системою і здійснювався англійською мовою.

Очевидно, що не кожен приклад може бути належним. Досліджуючи передовий досвід, приклади організаційно-методичного забезпечення були оцінені та відібрані за такими критеріями:

1. Релевантність:

- чуйність до прав людини, сприяння забезпеченню інклюзивності у спорті;
- відповідність цільовій аудиторії;
- контекстуальна відповідність, орієнтованість на спортсменочентрований підхід.

2. Рефлексивність:

- заохочення та цінування внеску, обміну знаннями та досвідом різних стейкхолдерів;
- заохочення критичного осмислення власних переконань та цінностей;
- заохочення соціального аналізу (з метою надання учасникам можливості розробляти конкретні дії для інклюзивних змін, які відповідають цінностям та основам забезпечення інклюзивності у спорті).

3. Адаптивність, відтворюваність:

- актуальність і адаптованість до різних видів спорту, різних умов, місцевих і національних контекстів;
- гнучкість та застосовність до усього різноманіття учасників;
- зрозумілість та структурованість, легкість у відтворенні та адаптації, що не вимагає великої кількості ресурсів.

4. Інноваційність:

- демонструє унікальний організаційно-методичний підхід у галузі прав людини у спорті та забезпечення інклюзії, що включає нові ідеї, підходи, методи або техніки.

5. Сталість:

- регулярне оцінювання, механізми зворотного зв'язку, моніторинг прогресу та постійне вдосконалення;
- потенціал стійкого впливу, сприяння культурі інклюзивності у лонгитюдній перспективі.

У результаті вибірка дослідження становить 64 іноземні джерела як

основного матеріалу компендіуму та три вітчизняні джерела попередніх наукових пошуків.

Аналіз сучасних інформаційних, законодавчих, наукових та методичних джерел у сфері інклюзії у спорті дозволяє стверджувати, що Австралія має прогресивний погляд на важливості інклюзії: відповідно до Національного плану «Спорт 2030» інклюзивний спорт є пріоритетом для країни [62]. Стратегічне бачення Sport Australia (Австралійська спортивна комісія), урядового агентства, відповідального за підтримку та інвестиції в спорт на всіх рівнях, полягає у тому, що «спорт має місце для всіх і дає результати, якими Австралія пишається» [5]. В основі цього бачення лежить переконання, що кожен австралієць на всіх етапах свого життя, незалежно від статі, сексуальної орієнтації, здібностей, культурного походження чи етнічної приналежності, повинен мати можливість брати участь у спорті та фізичній активності у приватний спосіб. Так, однією зі стратегічних цілей є залучення якомога більше австралійців до спорту на всіх рівнях, а серед ключових напрямів діяльності – сприяння та підтримка інклюзивного та різноманітного спортивного середовища. Мета полягає в тому, щоб: «в Австралії був різноманітний та інклюзивний сектор спорту та фізичної активності, де якомога більше людей бачать і відчують переваги спорту і фізичної активності на кожному етапі їхнього життя» [49].

На досягнення цієї та інших цілей, щоб сприяти більш інклюзивним спортивним практикам у австралійській спільноті, інформаційно-методичний ресурс Sport Australia пропонує інструменти та матеріали, які допоможуть спортивним клубам та окремим особам зрозуміти, визнати та відзначити інклюзію та різноманітність. Sport Australia прагне допомогти спортивним організаціям надавати послуги, які відповідають потребам нинішніх і майбутніх учасників. Наразі організація працює над розробкою першої Стратегії й рамок різноманітності, справедливості та залучення [66], які надалі окреслюватимуть поставлені та бажані цілі в цьому просторі.

Фрейми Sport Australia навколо концепту інклюзії полягають у тому, що не завжди потрібна окрема програма для людей з різними можливостями, походженням, досвідом та ідентичністю; людям потрібні спортивні варіанти, які відзначають різноманітність, сприяють залученню та, найважливіше, змушують їх відчувати себе причетними/включеними [51]. Цю різницю роблять люди – приватні та інклюзивні організації та тренери. Однак для програм, ресурсів і політики, пов'язаних із залученням малопредставлених категорій, також важливо переконатися, що вони використовують філософію «нічого про нас без нас» і працюють над забезпеченням адекватних ініціатив і консультацій під керівництвом громади. Відповідним першим кроком можуть стати розмови з учасником та батьками/опікунами про їхні потреби та адаптацію спортивного клубу до них. Однак австралійські опитування показали, що багато спортивних клубів хотіли б запропонувати більше інклюзивних програм і послуг, але недостатні навички/навчання тренерів, персоналу та волонтерів щодо того, як залучати та змінювати програми відповідно до конкретних потреб, часто визнаються як лімітуючий фактор [63]. Існує очевидна потреба у додаткових ресурсах, навчанні та професійному розвитку тренерів спортивних клубів, щоб допомогти краще задовольнити потреби різних людей.

Значну роль у просуванні інклюзивних наративів та підвищенні професійної компетентності стейкхолдерів відіграє організаційно-методичне забезпечення. Одним із належних прикладів виступає австралійська інформаційно-методична платформа «Clearinghouse for Sport» [19], яка об'єднує провідні спортивні агенції/установи Австралії, використовуючи Австралійську спортивну комісію як головний інформаційний координаційний центр, щоб обмінюватися новинами, доказами та ідеями про спорт та фізичну активність, у тому числі і з питань інклюзії. Clearinghouse for Sport надає спортивним організаціям доступ до наукових даних, досліджень, методичних матеріалів і ресур-

сів для підтримки їхньої діяльності і поліпшення спортивного середовища в Австралії.

Іншою ініціативою, заснованою на наукових даних і практиках, та покликаною підтримувати інклюзію, сприяти різноманіттю та створювати гостинну спортивну спільноту для всіх громадян Австралії, є Альянс різноманіття та інклюзії в спорті [22]. Це національний альянс професіоналів із різноманітності та інклюзії, які прагнуть співпрацювати, щоб сприяти інклюзивним практикам у спорті та створювати згуртовану та гостинну/привітну спортивну спільноту по всій країні. Члени Альянсу працюють як над досягненням інклюзивних цілей у своїх організаціях, так і колективно використовують ресурси, щоб, діючи на основі науково обґрунтованих теорій та практик, проводити заходи, надавати інформацію та ресурси, підвищувати обізнаність громади, впливати на політиків та розширювати їх розуміння різних аспектів інклюзії у спорті.

Важливо, щоб спортивні та рекреаційні організації відображали різноманіття спільнот, у яких вони працюють, і мали практику, яка допоможе їм досягти своїх інклюзивних цілей. Відповідною основою, яка дає австралійським спортивним клубам і асоціаціям відправну точку для вирішення питань різноманітності та залучення, є «сім стовпів/основ інклюзії»: доступ, ставлення, вибір, партнерство, комунікація, політика, можливість [4]. Цей розділ надає пояснення інклюзії та різноманітності, а також того, що можна було б зробити, щоб досягти найкращої практики, використовуючи структуру «семи основ інклюзії». Учасники, що потребують особливої уваги, можуть бути різними, але модель створює уніфікований погляд на інклюзію, при якому кожна складова представляє її загальні аспекти, які сприяють створенню інклюзивного середовища, що є схожими незалежно від того, кого ми прагнемо залучити до спорту. Дані концепти є не лише базисом для визначення спільних рис інклюзії у спорті, а й можуть бути використані для вирішення питання «як» її досягти. Доречність зосередження уваги на концепції

посилюється тим, що вона вже пройшла апробацію та активно використовується в австралійському спорті. «Сім стовпів» становлять Національну структуру інклюзії плавання [27], нетболу [43], гольфу [41] і регбі [35] та рекомендовані Sport Australia для всіх видів спорту [40]. Це забезпечує послідовний підхід і єдину мову, що може допомогти спортивним клубам та організаціям перейти від простого сприйняття і розуміння інклюзії як чогось абстрактно важливого до реальних дій і інклюзивних змін. Окрім того, на інформаційно-методичному ресурсі є ряд практичних інструментів і відео, що пропонують опис кращих інклюзивних практик, практичні рекомендації та стратегії впровадження інклюзивних ініціатив у спортивних організаціях.

Ефективним інструментом, який використовується в багатьох видах спорту для визначення діапазону можливостей вибору для людей з інвалідністю, є оригінальний «Спектр інклюзії» [15], який використовує діяльнісно-орієнтований підхід до залучення людей із будь-якими можливостями до фізичної активності та спорту, пропонує методи, які допомагають спортсменам з інвалідністю знайти баланс між запропонованими видами діяльності та індивідуальними потребами і бажаннями учасників. У свою чергу, Австралійська спортивна комісія модифікувала його до того, як різні ступені адаптації та включення можуть бути сформульовані в спортивному середовищі [18] (рис. 1). Методичний ресурс демонструє, як спортивні клуби можуть залучати людей з інвалідністю до спорту, та може бути використаний у діяльності спортивних організацій.

Відповідним методичним ресурсом є посібник «Доступ для всіх: сприяння залученню людей з інвалідністю до спорту» [6]. Він містить поради, ідеї, контакти та практичні рекомендації, як ваш клуб може стати більш інклюзивним для людей з інвалідністю. Розглядаючи такі питання, як участь для всіх, доступ і залучення у спортивний клуб, комунікація, взаємодія з місцевою громадою, представники спортивної індустрії та

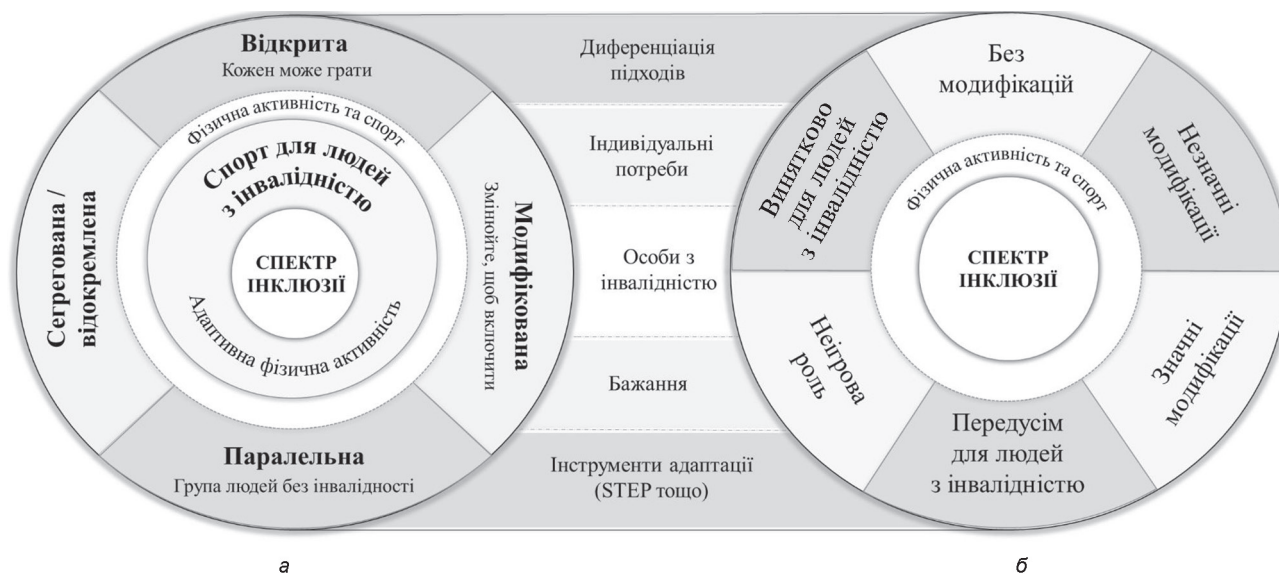

Рисунок 1 – Діяльнісно-орієнтований підхід до залучення людей з інвалідністю до фізичної активності та спорту:

а – Оригінальний «Спектр інклюзії», побудований за матеріалами Black K., Stevenson P. [15];

б – Австралійський «Спектр інклюзії», побудований за матеріалами Play by the Rules [18].

місцевого уряду отримують експертні поради щодо сприяння інклюзії. Спортивні клуби можуть дізнатися, як забезпечити інклюзивність для кожного члена, а окремі особи можуть знайти можливості для участі у спортивних програмах.

Одним із належних прикладів є рекомендації Австралійської спортивної комісії «Адаптація та модифікація для людей з інвалідністю», які складаються з двох частин. Вони спрямовані на зміну тренерської філософії для включення усіх у спорт, зберігаючи цілісність діяльності. Перша частина [7] дає пояснення, що бути інклюзивним означає надавати ряд варіантів, щоб обслуговувати людей різного віку, здібностей і професій у найбільш прийнятний спосіб. Це охоплює широкий спектр варіантів у різних умовах та ситуаціях. Іноді це може означати модифікацію виду спорту, щоб забезпечити більш відповідну версію для окремих учасників, мінімізуючи або усуваючи недоліки, спричинені середовищем, у якому займаються спортом. Як практичний інструмент пропонується модель TREE, яка визначає чотири важливі елементи спортивної діяльності або програм, які можна модифікувати, щоб зробити їх більш інклюзивними: стиль викладання (Т), правила (R), обладнання (Е) та середовища (Е). Модель поширена у ба-

гатьох спортивних системах та системах підготовки тренерів завдяки своєму простому та інтуїтивно зрозумілому підходу, що підтверджує доречність її розгляду.

Частина друга [8] методичних матеріалів фокусує увагу на «золотому правилі інклюзії» – необхідності підтримувати баланс між максимізацією потенціалу кожної людини для участі та успіху у спорті і збереженням цілісності діяльності. Це означає, що під час адаптації та модифікації будь-якої діяльності чи програми важливо, щоб тренер забезпечував справедливу участь людей з інвалідністю та без неї. Разом з тим, у ресурсі наголошується: «у діяльність потрібно внести стільки змін, щоб вона була значущою та у міру складною для всієї групи, але не настільки легкою, щоб конкретні навички, необхідні для діяльності, не використовувалися недостатньо. Не завжди потрібно змінювати правила гри чи обладнання для всіх; це може вимагати змін лише для цієї особи». Це сприяє збереженню цілісності спорту та розвитку спортивної інклюзії, дозволяючи кожній людині розвивати свій спортивний потенціал та долучатися до спортивної спільноти.

Зразком прагнення покращити доступність, рівність та різноманітність у спорті та створити сприятливі й інклюзивні можливості, щоб спорт був тим,

чим може займатися кожен, є діяльність Inclusive Sport Design [55]. Через освіту, консультації та послуги з підтримки організація має на меті допомогти спортивним організаціям, клубам і волонтерам розширити участь і підвищити обізнаність про інклюзивні практики. Inclusive Sport Design тісно співпрацює зі спортивними організаціями, які бажають впровадити інклюзивну культуру та практику у свій вид спорту, допомагаючи у розробці стратегії інклюзії, політики, розробки програм, навчання та професійного розвитку працівників та інноваційних проєктів.

Визнаючи важливість підвищення обізнаності, впевненості та можливостей щодо інклюзивної практики та питань різноманітності, Академія Inclusive Sport Design пропонує онлайн-курси, вебінари та індивідуальні семінари для розбудови спроможності спортивного сектора на всіх рівнях вживати заходів щодо інклюзії. Наприклад, курс Inclusive Club Kick Starter [38] надає поради, як розпочати роботу клубу з інклюзії, створити міцний фундамент для подальшого розвитку та вдосконалення і надає інструменти, ресурси та інформацію, необхідні для впевненого вирішення питань інклюзії та різноманіття. Пройшовши через сім практичних кроків, які допоможуть спортивному

клубу досягти успіху в інклюзії, початковий курс допоможе вести організацію до створення більшої кількості можливостей для людей з різним досвідом, поглядами та здібностями долучатися до життя клубу. Але оскільки інклюзія не відбувається просто так, важливо мати план, який визначає зобов'язання організації щодо інклюзії та чітко формулює наміри і шляхи їх втілення у життя. Курс «Працюючи плани дій інклюзії» [33] проводить через процес розробки ефективного плану дій. Щоб інклюзія стала пріоритетом у будь-якій організації, потрібно встановити підзвітність, чітко визначити відповідальність, встановити кінцеві терміни і виховувати відданість, щоб виконувати дії, які матимуть вплив.

Інформаційно-методичний ресурс Inclusive Sport Design також пропонує методичні матеріали [34], включаючи статті, посібники, відео, шаблони та інші практичні інструменти, покликані надати прості для розуміння найкращі практики та підходи, що ґрунтуються на фактах, щоб вжити заходів щодо інклюзії. Так, посібник Inclusive Sport Action Playbook [39] сприяє створенню комплексного плану для вирішення питань інклюзії та різноманітності у спортивному чи рекреаційному клубі, центрі або організації. А Посібник з планування успішних інклюзивних спортивних програм [42] на всіх рівнях пропонує чіткий, але простий підхід до розробки ефективних спортивних програм, які сприятимуть залученню людей з різних груп населення. Щоб визначити різноманітні способи проведення спортивних заходів для учасників з різними здібностями та рівнями навичок, серед додаткових інструментів доступний Робочий аркуш спектра інклюзії [37]. Шаблон «Інструмент планування колективного впливу» [20] допоможе створити план дій для досягнення цілей інклюзивної спортивної ініціативи або проекту з використанням підходу колективного впливу. А на допомогу тренерам збирати важливу інформацію від учасників про їхні індивідуальні потреби в підтримці, щоб краще зрозуміти своїх учасників для планування та проведення більш інклюзивних та ці-

кавих заходів для всіх доступна Форма потреб учасників у підтримці [48].

Коли не всі діти можуть грати, зазвичай це відбувається через наявні структури та системи та відсутність розуміння, а не через здібності дітей. Дослідницька програма «AllPlay» [9], що є частиною освітньої програми в Monash University, спрямована на допомогу спільноті «зробити світ придатним для всіх дітей», застосовуючи підхід, заснований на сильних сторонах та надаючи інструменти і стратегії, доступні кожному. Щоб просувати свою місію, науковці розробили науково-, навчально-, інструктивно- та інформаційно-методичні матеріали. На відкритій інформаційній платформі доступні як матеріали та курси професійного навчання з основ інклюзії для тренерів та педагогів, так і рекомендації, безкоштовні практичні посібники та ресурси, включаючи розповіді, плакати, листівки та відео для підтримки сімей, дітей і молоді.

Методична підтримка стейкхолдерів у програмах фізичної активності та спорту надається у рамках практичної програми «AllPlay Move» [11]. Щоб громадський спорт став інклюзивним середовищем для всіх дітей, зокрема «зробити футбол доступним для всіх», визнається необхідність об'єднання зусиль. Дослідники клініки Монаша Кронгольда (Monash Krongold Clinic) при педагогічному факультеті Monash University та лідери з Австралійської футбольної ліги (АФЛ), маючи спільне бачення на підвищення рівня участі молодих людей з інвалідністю у громадському футболі, розробили ініціативу «AllPlay Move: Footy» [10, 13]. Методичне оснащення містить понад 360 інструментів, ресурсів і стратегій для тренерів, координаторів і сімей для підтримки залучення молодих людей з інвалідністю до громадського футболу.

Наразі триває дослідницька програма «AllPlay Footy для дітей аборигенів і жителів островів Торресової протоки» з будь-якими здібностями [12], щоб створити для них різноманітні культурні програми. Після завершення поточного етапу науково-дослідної роботи передбачається, що її висновки з рекомендаціями щодо найкращої

практики будуть вбудовані в стратегію АФЛ/Deakin, тренерські тренінги та інші відповідні програми АФЛ. Це також становитиме науковий та практичний інтерес для усіх, хто прагне створити інклюзивну спортивну культуру. Серед сильних сторін даних прикладів методичного забезпечення інклюзивності у спорті є їх заснованість на фактичних даних і якісних сучасних дослідженнях та розробленість у співпраці за участю громади, людей з інвалідністю, консультантами національних спортивних організацій для людей з інвалідністю, психологами та дослідниками. Переваги у вигляді практичності методичних ресурсів і простоти їх використання посилюються узгодженим спільним і стабільним робочим планом, який гарантує, що дослідження та ресурси будуть «передані в руки футбольної спільноти», забезпечивши імплементацію оновленого набору методичних матеріалів «AllPlay Footy» в онлайн-платформи професійного розвитку тренерів АФЛ. «Належність» описаної інклюзивної ініціативи «AllPlay» відзначена у 2020 р. нагородою Австралійського фінансового огляду за вищу освіту в категорії «Залучення громади».

За інклюзивність спорту та залучення людей з обмеженими можливостями до всіх аспектів спорту та активного відпочинку борються і некомерційні інституції Австралії. Прикладом того виступає благодійна організація «Клуб інклюзії» [65]. Інформаційно-методичний ресурс організації виступає платформою для обміну моделями належної інклюзивної практики у спорті та відпочинку для людей з інвалідністю, публікують приклади передового досвіду інклюзивних спортивних можливостей з усього світу: спеціальні статті, подкасти та інші методичні ресурси, щоб допомогти навчати та інформувати людей про різні аспекти інклюзії.

Деякі приклади спортивних організацій Австралії, які, продовжуючи національну спортивну політику, заохочують розвиток інклюзивності у своїх установах у різних методичних аспектах, включають: Swimming Australia [27] пропонує посібники для

тренерів з плавання, які допомагають їм підтримати плавців з інвалідністю. Тренери та спортсмени також діляться своїми думками про плавання для людей з інвалідністю у відео на YouTube-каналі Swimming Australia [14], що дає можливість вивчення впливу різних політик, втручань та ініціатив на маргіналізовані групи у спорті для формування власних інклюзивних стратегій. Тоді як Gymnastics Australia має національну програму GymAbility [30], яка сприяє залученню людей з інвалідністю до гімнастики, незалежно від того, чи вони зацікавлені тренуватися, щоб змагатися, чи брати участь, щоб отримати задоволення. Інформаційний ресурс Deaf Sports Australia [60] містить такі методичні матеріали, як програми, що проводить організація, інформаційні бюлетені а також ряд відео про те, як зробити спорт інклюзивним для людей із вадами слуху. А щоб заохотити дітей із проблемами навчання, сприйняття грати в регбі та стати частиною місцевого регбі-клубу, Фонд GingerCloud створив модифіковану програму [46].

Одним із належних прикладів, спрямованих на покращення спортивного досвіду ЛГБТК+, виступають «Керівні принципи щодо залучення трансгендерних та гендерно різноманітних людей до спорту» [29]. Розроблені Австралійською комісією з прав людини у партнерстві зі Sport Australia та Коаліцією основних видів професійного та масового спорту, вони стосуються всіх спортивних організацій – від національних спортивних організацій до державних і місцевих асоціацій. Щоб сприяти залученню та участі трансгендерів і гендерно різноманітних людей у спорті, ресурс передбачає інформацію про правові аспекти законодавчої складової та практичні рекомендації для сприяння інклюзії у спорті відповідно до фундаментальних принципів прав людини: рівність участі у спорті, свободи від дискримінації та переслідувань тощо. Керівництво пропонує огляд шляхів сприяння інклюзії через сильне лідерство, політики інклюзії, кодекси поведінки, уніформу, засоби, підходи до збору та використання персональної інформації. Австралійська комісія з прав лю-

дини також розробила рамки рефлексивної практики, щоб допомогти Sport Australia та Коаліції основних видів професійного та масового спорту контролювати впровадження та вплив цих керівних принципів.

Доречним інструктивно-методичним матеріалом вважаємо рекомендації для місцевих клубів щодо найкращої практики залучення трансгендерних та інтерсексуальних учасників «Кожен може грати» [24]. Сильною стороною ресурсу є його розробленість Комісією з прав людини Австралійської столичної території не лише шляхом аналізу теоретичних положень, а і в процесі консультацій зі спортивним сектором, а також окремими представниками як інтерсексуальних, так і трансгендерних спільнот. Документ призначений для місцевих, територіальних і національних спортивних організацій і клубів, які займаються неелітними видами спорту, пропонує практичну інформацію про проблеми інтерсексуалів і трансгендерів у цьому аспекті, рекомендації про сприяння інклюзивному середовищу, проактивності у запобіганні дискримінації та відповідного реагування, якщо вона має місце, а також може допомогти окремим особам і гравцям зрозуміти свої права. Однак адаптивність ресурсу дозволила б екстраполювати його керівні ідеї щодо сприяння участі всіх людей у неелітному спорті в ширший спортивний контекст.

Зразковою є робота благодійної організації «Гордий Грати» («Proud2Play»), що фокусується на збільшенні залучення ЛГБТ+ до спорту, фізичних вправ та активного відпочинку. Дії у цьому напрямі включають співпрацю з усіма рівнями спортивної спільноти – від окремих учасників і масових громад до державних і національних спортивних організацій, та надання їм структурованих можливостей та шляхів для цього, включаючи методичну складову. Залучення, у розумінні Proud2Play, не обмежується лише активною участю у спорті; спортсмени, волонтери, тренери та офіційні особи повинні відчувати фізичні, психічні та соціальні переваги спорту. Організація пропонує широкий спектр програм навчання та про-

фесійного розвитку [23]. Вони варіюють від вступних до поглиблених курсів, а також галузевого контенту, що дозволяє глибоко зрозуміти залучення ЛГБТ+-людей, яке можна застосувати в унікальній структурі громадського спорту. Працюючи з установами всіх рівнів – від масових клубів до національних спортивних організацій – програми спрямовані на те, щоб надати кожній необхідні інструменти, підкріплені останніми дослідженнями та належними практиками, для кращої взаємодії та підтримки маргіналізованої спільноти в її спортивних умовах. Зосереджуючись, окрім навчання, на адвокації, інклюзивних заходах, дослідженнях і партнерстві, методичні ресурси Proud2Play включають також плакати, шаблони, контрольні списки та підказки [59], щоб заохотити людей з різною гендерною ідентичністю (а також їхніх союзників, друзів і сім'ї) займатися спортом і фізичними вправами, а також допомогти організаціям і окремим особам краще підтримувати залучення ЛГБТ+ до спорту.

Іншим відповідним методичним ресурсом, розробленим у партнерстві Proud2Play та Vicsport, щоб допомогти спортивним організаціям досягти статусу готовності до «веселки», є «Rainbow Roadmap» [56]. Матеріали пропонують п'ятикроковий план для організацій: оцінюйте–навчайте–консультуйтеся–залучайте–приймайте. У їх основі стоять три ключові цілі: 1) збільшення та залучення ЛГБТ+ людей до спорту; 2) отримання безпечних та позитивних вражень від спорту; 3) боротьба з дискримінацією. Дорожню карту наразі підписали понад 60 спортивних організацій, розпочавши свій шлях до інклюзивного спорту.

Розглядаючи методичне забезпечення у структурному аспекті як взаємодію стейкхолдерів інклюзивного навчально-тренувального процесу, варто згадати про Rainbow Sports Alliance [57]. Це робоча група, створена за сприяння Proud2Play, що складається з державних спортивних асоціацій та організацій, які спільно працюють над посиленням інтеграції ЛГБТ+ у спортивний ландшафт. Спортивний альянс регулярно збирається, щоб обговорити індивідуальні успі-

хи та виклики у сфері інклюзії ЛГБТ+, створюючи форум, де можна обмінятися ідеями та поширювати їх серед стейкхолдерів, допомагаючи просуванню інклюзивну спортивну культуру.

Відповідним прикладом апробації та впровадження у практику інклюзивних стратегій є «Кубок гордості» («Pride Cup») [53]. Перетворившись з разового заходу підтримки на національну організацію, її члени працюють над тим, щоб подолати перешкоди для участі, з якими стикається ЛГБТ+ спільнота, шляхом навчання стейкхолдерів та проведення змагань Pride Cup у громадських спортивних клубах у столичних, регіональних і сільських районах. Метою навчальних програм Pride Cup є вивчення та вирішення поточного клімату та ставлення до залучення ЛГБТ+ австралійської спільноти до спортивних клубів та оснащення останніх інструментами для боротьби з дискримінацією та просування інклюзії у спорті.

Взірцевою практикою підтримки інклюзивних спортивних ініціатив є національна некомерційна програма залучення до спорту «Гордість у спорті» («Pride in Sport») [54]. Програма розроблена для надання допомоги спортивним організаціям на всіх рівнях у залученні працівників, спортсменів, волонтерів і глядачів різної статі та сексуальності та базується на трьох основних стовпах: відданість (через програму членства Pride in Sport), вимірювання (через індекс Pride in Sport) і визнання (відзначається на австралійській премії Pride in Sport). Примітно, що Індекс Pride in Sport (Index) є першим у світі і єдиним інструментом порівняльного аналізу, спеціально розробленим для оцінки залученості людей різної сексуальності та статі до спорту та спортивних організацій. Застосування індексу дозволяє австралійським спортивним організаціям не лише оцінювати свою власну практику, а й визначати, що є належною практикою; мати можливість порівнювати власні ініціативи із зовнішніми заходами та іншими спортивними організаціями. Доступні методичні матеріали Pride in Sport також включають інфографіку залучення до спортивного сектору, містять пере-

лік ключових термінів та надають доступ до документів, відео та відповідних ресурсів і посилань. Премія Pride in Sport відзначає інклюзивні досягнення та результати спортивних організацій, груп, ініціатив та окремих осіб у цьому напрямі.

З метою створення загальнодержавної основи для покращення доступу та використання громадської спортивної інфраструктури для жінок і дівчат започаткована Дорожня карта політики справедливого доступу [25]. Ця політика забезпечить, щоб жінки та дівчата могли повною мірою брати участь у громадському спорті та користуватися перевагами громадського спорту, маючи справедливі можливості та доступ до своїх місцевих закладів. Дорожня карта включає три основні етапи – освіта, готовність і прогрес, які дадуть керівництво радам штату та спортивним і рекреаційним організаціям щодо того, як колективно працювати над створенням основи гендерної рівності в громадському спорті та активному відпочинку. Наразі триває освітня фаза, коли Управління у справах жінок у спорті та відпочинку проводить навчання та підтримку, щоб допомогти сектору спорту та відпочинку реалізувати Дорожню карту та орієнтуватися в ній, створити рівні умови для жінок і дівчат у громадському спорті, гарантуючи, що ніхто не залишиться осторонь на шляху справедливого доступу.

Наступний інструктивно-методичний приклад підтверджує зобов'язання уряду Нового Південного Уельсу надати жінкам і дівчатам повний доступ до можливостей і вибору, цінувати їхню різноманітність, визнавати їхній внесок і мати можливість вільно та безпечно брати участь у всіх аспектах життя. Стратегія «Її спорт – її шлях» [31], що складається з ряду ініціатив за чотирма стратегічними напрямками – участь, місця і простори, залучення інвестицій і лідерство, – має на меті усунути бар'єри та покращити участь жінок і дівчат у спорті на всіх рівнях і в усіх видах спортивних занять. Необхідність звернення наукової уваги до цього методичного ресурсу підсилює факт його розробки через консультації з різноманітною групою

з майже 800 зацікавлених сторін, глобальний огляд фактичних даних, проведений Сіднейським університетом, а також аналіз ЗМІ та думок споживачів. Усе це привело до одного важливого висновку: «щоб жіночий спорт був успішним і стійким, потрібно фундаментально переглянути, через жіночу призму, те, як спорт подається, тренується, продається, ведеться, спонсорується та споживається».

За допомогою онлайн-інструменту планування участі [50] та аналітичних центрів [32] «Її спорт – її шлях» прагне надати спортивним організаціям належне поєднання інформації та практичних рішень для інклюзивного розвитку їхньої гри для жінок і дівчат. Аналітичні центри зосереджуються на обміні останніми доказами, спортивними дослідженнями та знаннями у галузі, інноваціям в універсальному дизайні та багатообіцяючими програмами, тоді як онлайн-інструмент планування участі спрямований на практичну допомогу організаціям створити стратегію чи програму для збільшення участі жінок і дівчат у спорті. Використовуючи структуру Sport Australia Drivers of Participation як керівництво, розроблена інтерактивна анкета, щоб допомогти визначити позитивні сторони та потенційні сфери фокусування. Пропонуються також інші методичні ресурси та рекомендації, які спонукають до дій та досягнення інклюзивних цілей участі жінок у спорті.

Ефективна комунікація може відігравати ключову роль, допомагаючи організаціям збільшити кількість членів, покращити культуру, залучити комерційну підтримку та сприяти розбудові сильніших і здоровіших місцевих громад. Методичний матеріал «Жінки у спорті: комунікаційні та маркетингові стратегії» [68] розкриває чотири ключові сфери: розумні стратегії – 1) маркетингу для жінок, 2) вибору зображень, 3) використання соціальних мереж, 4) використання інклюзивної мови та термінології. Ці вказівки покликані допомогти працівникам громадських спортивних та рекреаційних організацій, які прагнуть розвивати інклюзивну практику.

Визнання культурної, релігійної і мовної різноманітності та обумовлених цим можливих особливостей одягу жінок, а відтак і необхідність реагування на відповідні виклики, сприяло розробленню Рекомендацій до мультикультурної жіночої уніформи [47]. Уніфіковані інструкції надають інклюзивні варіанти спортивної форми дівчат і жінок у австралійському футболі, баскетболі, крикеті, гімнастиці, нетболі, футболі, плаванні та волейболі в Західній Австралії, щоб зробити спорт доступним для людей різного походження та культурної ідентичності.

Оскільки навчання визнається першим кроком до успішної інклюзії, навчальний центр Disability Sports Australia [45] пропонує актуальні методичні ресурси, спрямовані на навчання та професійний розвиток стейкхолдерів у цьому напрямі. Один з них – «Спорт для людей з обмеженими можливостями в Австралії, курс чемпіона з доступності» [64] – покликаний допомогти членам спортивного клубу зрозуміти цінність створення сприятливого середовища для людей з обмеженими можливостями.

Інша програма навчання – «Створення інклюзивних спортивних клубів» [17] – спрямована на підтримку громадських спортивних організацій у впровадженні стійких інклюзивних практик і програм для кращої підтримки людей з обмеженими можливостями в доступі до спорту. Програму проводять жінки-лідери, які мають життєвий досвід роботи з інвалідністю та спортом, що дасть клубам можливість обговорити найкращі практики та підтримувати один одного в напрямі більш інклюзивних та доступних практик. Програма здійснюється Університетом Вікторії у партнерстві з організацією Disability Sports Australia за фінансової підтримки уряду Австралії. Протягом восьми місяців основна увага приділяється клубам, які впроваджують нову практику/програму, орієнтовану на людей з інвалідністю.

Унікальним прикладом співпраці між Sport Integrity Australia, Sport Australia, Австралійською комісією з прав людини, усіма державними та

територіальними департаментами спорту та відпочинку, антидискримінаційними та правозахисними агентствами, Офісом опікуна дітей та Антидискримінаційною Радою Нового Уельсу є «Грай за правилами» [52]. Інформаційно-методичний ресурс «Грай за правилами» надає інформацію, ресурси, інструменти та безкоштовні онлайн-тренінги для підвищення потенціалу і можливостей тренерів, адміністраторів, офіційних осіб, гравців, батьків і глядачів, щоб допомогти їм у запобіганні та боротьбі з дискримінацією, переслідуваннями, проблемами безпеки дітей, інклюзивністю та чесністю в спорті.

Серед пропонованого методичного оснащення ресурсу «Грай за правилами» інтерактивний навчальний онлайн-курс для тренерів, адміністраторів, офіційних осіб, гравців і волонтерів «Створення ЛГБТ+ інклюзивного клубу» [21]. Курс розроблений у партнерстві з South West Sport і VicHealth, містить тематичні дослідження, практичні сценарії, приклади, а також тестування для сертифікації.

Належним методичним оснащенням є короткі інтерактивні сценарії [44], щоб дізнатися, як вирішувати проблеми, які можуть виникнути у спортивному клубі. Ці сценарії дозволяють дослідити розуміння та переконавання питань інклюзії, а також надають практичні поради до інклюзивних практик у спорті. Особливостями інтерактивних сценаріїв є те, що, читаючи матеріал, ви моделюєте ваші дії в окресленій ситуації. При цьому наступний крок іноді залежить від попередньої відповіді, а сама відповідь підкріплюється поясненнями, прикладами або можливими наслідками, які змушують замислитися над поточною практикою.

Щоб дослідити деякі проблеми, пов'язані зі змішаними командами, пропонується сценарій «Дівчата грають у командах хлопців» [28]. Він також містить посилання на інтерв'ю з юристом Асоціації спортивного права Австралії та Нової Зеландії, в якому обговорюється обов'язок клубів бути інклюзивними, але безпечними; при вирішенні, чи дозволити дівчині грати

в команді хлопців, повинні враховувати можливі наслідки.

У наступному сценарії «Інклюзія людей з інвалідністю» [36] розглядаються проблеми, які можуть виникнути під час залучення дитини з інвалідністю до спорту. Серед ідентифікованих у сценарії – нерозуміння, що робити, коли дитина з інвалідністю хоче приєднатися до занять у спортивному клубі. Батьки зі свого боку часто відчувають занепокоєння, боячись, що їхню дитину не приймуть або не нададуть належного ставлення. Інтерактивний сценарій дозволяє проаналізувати власні можливі дії у різних ситуаціях.

У сценарії «Релігійна інклюзія» [58] розглядаються деякі проблеми, що можуть виникнути у мусульман, які займаються спортом. Звертається увага, що хоча ці проблеми не будуть однаковими для кожної релігійної групи, принципи їх вирішення будуть схожими. Протягом проходження інтерактивного сценарію надається інформація про ісламські практики та їхній можливий вплив на залучення людей до спорту; модифікації, які можуть зробити спортивні клуби, щоб пристосуватися до релігійних практик; антидискримінаційні принципи.

На інформаційно-методичній платформі «Грай за правилами» пропонуються також вебінари та відео [67] про успішне залучення у спорт, а також статті та тематичні дослідження [61], що містять приклади клубів та асоціацій, які роблять велику роботу для сприяння інклюзії та різноманітності. Для популяризації безпечного, чесного та інклюзивного спорту у спортивному клубі та на ігровому полі представлено ряд плакатів, флаєрів, листівок [26] та інших інформаційно-методичних засобів поширення інформації про інклюзивність у спорті.

На основі проведеного попереднього дослідження [2], у результаті якого охарактеризовано методичне забезпечення інклюзивності у спорті як системно-структурне утворення з урахуванням рівнів і підходів до його формування й удосконалення, здійснено його зіставлення з досвідом Австралії з досліджуваного питання. Методичне забезпечення інклюзивності

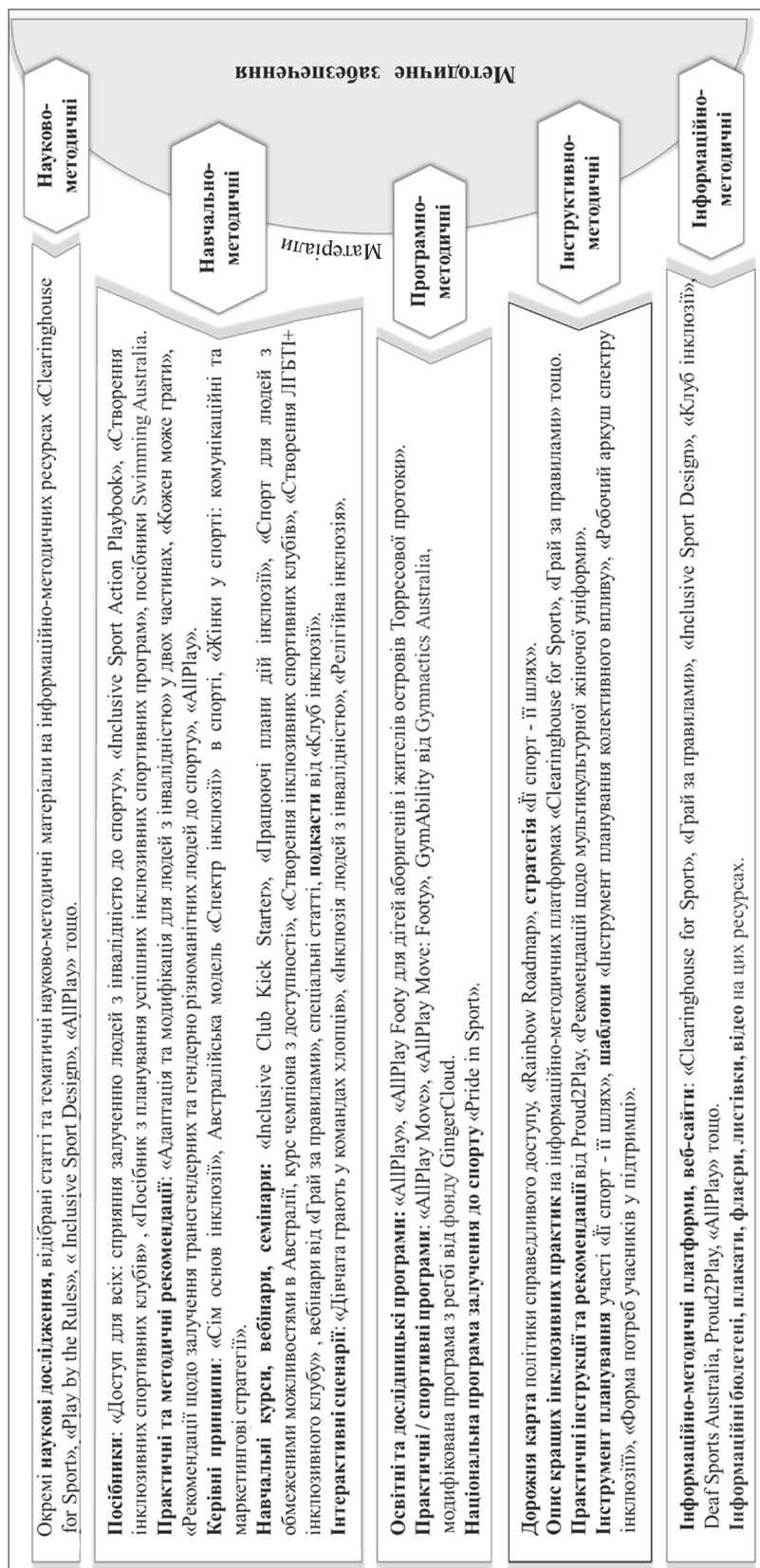

Рисунок 2 – Методичне забезпечення інклюзивності в спорті для тренерів Австралії

ні інструкції, інструменти планування і шаблони; інформаційно-методичні платформи, веб-сайти, інформаційні бюлетені, плакати, флаєри, листівки та відео на цих ресурсах, які загалом формують комплекси науково-, навчально-, програмно-, інструктивно-, інформаційно-методичних матеріалів (рис. 2).

Необхідною умовою підтримки інклюзивності у спорті, розробки і вдосконалення методичного забезпечення та впровадження відповідних ініціатив є організаційне забезпечення. У спорті в Австралії воно представлене сукупністю відносин стейкхолдерів, організацій різного підпорядкування та спрямованості, які працюють та співпрацюють для досягнення інклюзивних цілей. Це включає національні спортивні організації та федерації з видів спорту, урядові та територіальні об'єднання з правових, соціальних питань та спорту, благодійні та громадські агенції, а також коаліції, альянси тощо (рис. 3).

Дискусія. Представлений компендіум передбачав синтез вже наявної сукупності організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті Австралії, тож одержані результати не суперечать, а доповнюють доступну науково-методичну літературу, критично узагальнюючи та систематизуючи наявні у ній дані.

Разом з тим, використане у цьому дослідженні поняття «організаційно-методичне забезпечення» збігається з визначенням «методичне забезпечення» у дослідженні О. Шевчук, І. Когут, В. Маринич [2], що потребує додаткового обґрунтування. Авторами пропонується розглянути методичне забезпечення інклюзивності в спорті у кількох аспектах: «по-перше, як сукупність методичних ресурсів / методичного оснащення (елементний аспект), по-друге, як сукупність відносин, взаємодії стейкхолдерів інклюзивного навчально-тренувального процесу (структурний аспект) і, по-третє, як узгоджена сукупність елементів і відносин, що виражається в апробації та впровадженні у практику ефективних інклюзивних моделей, методик, технологій (системний аспект)». Однак, опис кожного з ас-

у спорті для тренерів Австралії представлено широким переліком методичних ресурсів: наукові дослідження; посібники, практичні та методичні рекомендації, навчальні курси, ве-

бінари, семінари, подкасти та інтерактивні сценарії; освітні та дослідницькі, практичні і спортивні програми; стратегії та дорожні карти, описи кращих інклюзивних практик, практич-

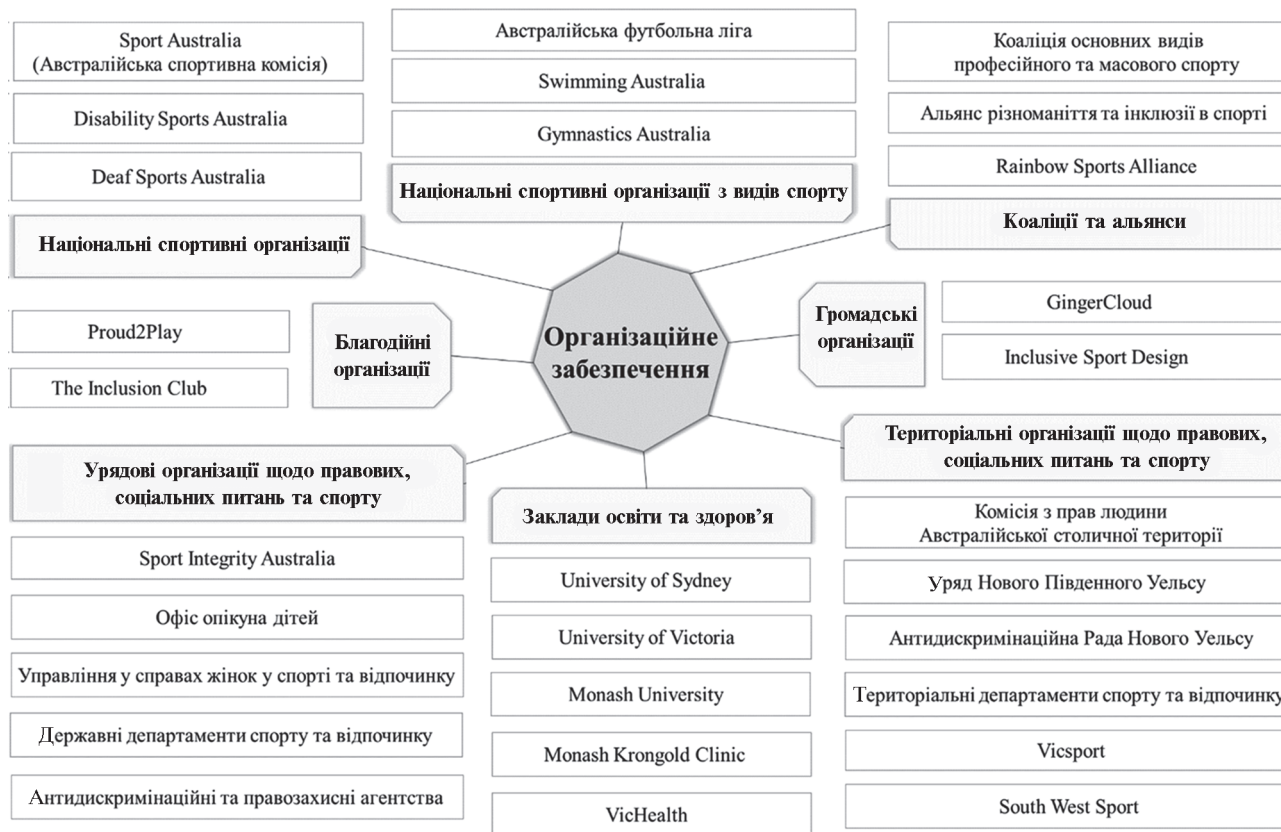

Рисунок 3 – Досвід Австралії в організаційному забезпеченні інклюзивності у спорті

пектів та наукові розвідки дають змогу співвіднести елементний аспект даної дефініції з методичною складовою, а структурний аспект – з організаційною. Оскільки системний аспект поєднує взаємозв'язок двох згаданих, розглядаємо його як можливе визначення «організаційно-методичного забезпечення». Його характеристика як узгодженої сукупності елементів (методичного забезпечення) і відносин (організаційного забезпечення), що розкривається в апробації та впровадженні у практику ефективних інклюзивних моделей, методик, технологій, не суперечить розумінню організаційно-методичного забезпечення, натомість влучно описує його. Тож уточнення поняття «методичне забезпечення» та його певне співвіднесення з «організаційно-методичним» вважаємо доцільним.

Висновки:

1. Організаційне забезпечення інклюзивності у спорті в Австралії представлено сукупністю відносин організацій різного рівня підпорядкування та спрямованості, які працюють та

співпрацюють для досягнення інклюзивних цілей, та включає національні спортивні структури та федерації з видів спорту, урядові та територіальні об'єднання щодо правових, соціальних питань і спорту, заклади освіти та здоров'я, благодійні та громадські установи, а також коаліції та альянси.

2. Методичне забезпечення інклюзивності в спорті для тренерів Австралії представлено широким переліком методичних ресурсів, таких як посібники, навчальні курси, освітні, дослідницькі та спортивні програми, практичні та методичні рекомендації, інформаційно-методичні платформи тощо, які формують комплекси науково-, навчально-, програмно-, інструктивно-, інформаційно-методичних матеріалів, спрямованих на створення інклюзивного спортивного середовища та покращення досвіду участі у спорті різних категорій суспільства та окремих осіб, відмінних за ознакою статі, гендеру, походження, фізичних, сенсорних, когнітивних можливостей тощо.

3. Загалом організаційно-методичне забезпечення інклюзивності у спорті Австралії являє собою узгоджену сукупність методичних ресурсів і організаційних відносин, що розкривається в апробації та впровадженні у практику ефективних інклюзивних моделей, методик, технологій.

Результати дослідження мають потенціал стійкого впливу та сприяння культурі інклюзивності у лонгтюдній перспективі. На основі даного компендіуму можна розробляти нові інклюзивні спортивні й навчальні програми та ініціативи, використовуючи передовий досвід і рекомендації. Він також може використовуватися як методичний ресурс для навчання та професійного розвитку фахівців з питань інклюзії в спорті. Оскільки компендіум дає приклади успішних програм і підходів, деякі методичні рекомендації щодо інклюзивності в спорті вже сьогодні можна впроваджувати в практику.

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення досвіду інших передових країн у форму-

ванні організаційно-методичного забезпечення інклюзивності у спорті для подальшої адаптації найкращих практик до українських реалій та створення нових методичних матеріалів для імплементації та розвитку інклюзивності у спорті в Україні.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛИТЕРАТУРА

1. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Бібліометричний аналіз наукових публікацій за напрямом «Інклюзія в спорті» у базі даних Web of Science Core Collection. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2023;1:75–83. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.1.75-83> (дата звернення: 02.10.2023).
2. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Методичне забезпечення як важлива складова імплементації інклюзивності в спорті. Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія. 2023;2. URL: <https://doi.org/>
3. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Організаційні засади реалізації інклюзивності у спорті. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2023;3:86–95. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.86-95> (дата звернення: 02.10.2023).
4. About 7 Pillars of Inclusion. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/inclusion-and-diversity/inclusion-and-diversity-what-can-you-do> (date of access: 02.10.2023).
5. About us. Australian Sports Commission. URL: <https://www.ausport.gov.au/about> (date of access: 02.10.2023).
6. Access for All. Promoting disability inclusion in sport. Darebin : Darebin Leisure Services' Community; 15. URL: https://gallery.mailchimp.com/13dc6fd7d292dce6a79f350fe/files/100d353d-30eb-4ecd-b99d-4285f7f92fe5/Access_for_All_Promoting_Disability_Inclusion_in_Sport.pdf.
7. Adapting and modifying for people with disability – Part one. Australian Government. 3 p. URL: https://www.ideas.org.au/uploads/resources/214/2_-_Adapting_and_Modifying_for_People_with_Disability_-_Part_One.pdf.
8. Adapting and modifying for people with disability – Part two. Australian Government. 2 p. URL: https://www.ideas.org.au/uploads/resources/212/3_-_Adapting_and_Modifying_for_People_with_Disability_-_Part_Two.pdf.
9. AllPlay. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/> (date of access: 02.10.2023).
10. AllPlay Footy: The fast-track to sustainable change for children with disability. Monash Lens. URL: <https://lens.monash.edu/education/2023/07/28/1386003/allplay-footy-the-fast-track-to-sustainable-change-for-children-with-disability> (date of access: 02.10.2023).
11. AllPlay Move. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/allplay-move/> (date of access: 02.10.2023).
12. AllPlay Move: Footy. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/allplay-move-footy/> (date of access: 02.10.2023).
13. AllPlay Move: Footy for Coaches/Clubs. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/allplay-move-footy-for-coaches-clubs/> (date of access: 02.10.2023).
14. Australian Dolphins Swim Team. Swimming for People with Disability, 2010. YouTube Australian Dolphins Swim Team. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2BX0rTXiZyM> (date of access: 02.10.2023).
15. Black K, Stevenson P. Information and Advice. The Inclusion Spectrum incorporating STEP. 2012. URL: <http://www.Englandathletics.org/disability-athletics/resources>.
16. Bridging our diversities: a compendium of good practices in human rights education. Geneva and Montréal: United Nations. 2022;110. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-02/OHCHR-Publication-Equitas-Compendium-of-Good-Practices-in-Human-Rights-Education-EN.pdf>.
17. Building inclusive sport clubs. Disability Sports Australia. URL: <https://www.sports.org.au/building-inclusive-sport-clubs> (date of access: 02.10.2023).
18. Choice. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/inclusion-and-diversity/inclusion-and-diversity-what-can-you-do/choice> (date of access: 02.10.2023).
19. Clearinghouse for Sport. Australian Sports Commission. URL: <https://www.clearinghouseforsport.gov.au/> (date of access: 02.10.2023).
20. Collective Impact Planning Tool. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/collective-impact-planning-tool> (date of access: 02.10.2023).
21. Creating an LGBTI+ inclusive club. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/online-courses/creating-an-lgbti-inclusive-club> (date of access: 02.10.2023).
22. Diversity and Inclusion in Sport Alliance (DISA). Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/inclusion-and-diversity/about-disa-origin> (date of access: 02.10.2023).
23. Education. Proud 2 Play. URL: <https://www.proud2play.org.au/education> (date of access: 02.10.2023).
24. Everyone Can Play: Guidelines for local clubs on best practice for inclusion of transgender and intersex participants. ACT Human Rights Commission, 2017. 36 p. URL: https://hrc.act.gov.au/wp-content/uploads/2017/04/WEB_ACTHRC_Everyone_Can_Play.pdf.
25. Fair Access Policy Roadmap. Change Our Game. URL: <https://changeourgame.vic.gov.au/leadership-centre/fair-access> (date of access: 02.10.2023).
26. General posters and postcards. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/posters-and-postcards> (date of access: 02.10.2023).
27. Get swimming – Diversity and inclusion. Swimming Australia. URL: <https://www.swimming.org.au/get-involved/get-swimming/diversity-and-inclusion> (date of access: 02.10.2023).
28. Girls playing in boys teams. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/girls-playing-in-boys-teams> (date of access: 02.10.2023).
29. Guidelines for the inclusion of transgender and gender diverse people in sport. Sydney : Australian Human Rights Commission. 2019; 52 p. URL: <https://humanrights.gov.au/our-work/lgbti/publications/guidelines-inclusion-transgender-and-gender-diverse-people-sport-2019>.
30. GymAbility. Bankstown City. URL: <https://www.ymcansw.org.au/centres/bankstown-city-yymca/gymability/> (date of access: 02.10.2023).
31. Her Sport Her Way: Shaping The Future Of Women's Sport In NSW 2019-2023. NSW Government. 25 p. URL: <https://www.sport.nsw.gov.au/sites/default/files/2021-05/women-in-sport-her-sport-her-way-strategy.pdf>.
32. Her Sport Her Way Think Tanks. NSW Government. URL: <https://www.sport.nsw.gov.au/hersportherway/thinktanks> (date of access: 02.10.2023).
33. Inclusion action plans that work. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusion-action-plans-that-work> (date of access: 02.10.2023).
34. Inclusion Guides. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/inclusion-guides> (date of access: 02.10.2023).
35. Inclusion. National Rugby League Community. URL: <https://www.nrl.com/community/inclusion/> (date of access: 02.10.2023).
36. Inclusion of people with disability. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/interactive-scenarios/inclusion-of-people-with-disability> (date of access: 02.10.2023).
37. Inclusion Spectrum Worksheet. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusion-spectrum-worksheet> (date of access: 02.10.2023).
38. Inclusive Club Kickstarter. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusive-club-kick-starter> (date of access: 02.10.2023).
39. Inclusive Sport Action Playbook. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusive-sport-action-playbook> (date of access: 02.10.2023).
40. Inclusive Sport. Australian Sports Commission. URL: https://www.sportaus.gov.au/integrity_in_sport/inclusive-sport (date of access: 02.10.2023).
41. Inclusive Sport. Golf Australia. URL: <https://www.golf.org.au/inclusivesport/> (date of access: 02.10.2023).
42. Inclusive Sport Program Planning Framework. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusive-sport-program-planning-framework> (date of access: 02.10.2023).
43. Integrity Policies. Netball Australia. URL: <https://netball.com.au/integrity-policies> (date of access: 02.10.2023).
44. Interactive scenarios. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/interactive-scenarios> (date of access: 02.10.2023).
45. Learning Hub. Disability Sports Australia. URL: <https://www.sports.org.au/learning-hub> (date of access: 02.10.2023).
46. Modified rugby program MRP. Facebook Modified Rugby Program MRP. URL: <https://www.facebook.com/modifiedrugbyprogramMRP> (date of access: 02.10.2023).
47. Multicultural female uniform guidelines. Department of Local Government, Sport and Cultural Industries. URL: <https://www.dlgsc.wa.gov.au/sport-and-recreation/participation/community-inclusion/multicultural-female-uniform-guidelines> (date of access: 02.10.2023).
48. Participant Support Needs Form. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/participant-support-needs-form> (date of access: 02.10.2023).
49. Participation across life stages. Australian Sports Commission. URL: <https://www.sportaus.gov.au/participation/participants> (date of access: 02.10.2023).

LITERATURE

50. Participation Planning Tool. NSW Government. URL: <https://www.sport.nsw.gov.au/hshw/participation-planning-tool/about-participation-planning-tool> (date of access: 02.10.2023).
51. People with disability. Australian Sports Commission. URL: https://www.sportaus.gov.au/integrity_in_sport/inclusive-sport/understanding-our-diverse-audiences/people-with-disability#strategies (date of access: 02.10.2023).
52. Play by the Rules – Making Sport inclusive, safe and fair. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/> (date of access: 02.10.2023).
53. Pride cup. Pride Cup. URL: <https://pridecup.org.au/> (date of access: 02.10.2023).
54. Pride in sport. Pride in Sport. URL: <https://www.prideinsport.com.au/> (date of access: 02.10.2023).
55. Promoting inclusion and diversity. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/> (date of access: 02.10.2023).
56. Rainbow Roadmap. Vicsport. URL: <https://vicsport.com.au/rainbow-roadmap> (date of access: 02.10.2023).
57. Rainbow Sports Alliance welcomes new members. Star Observer. URL: <https://www.starobserver.com.au/news/national-news/victoria-news/rainbow-sports-alliance-welcomes-new-members/188274> (date of access: 02.10.2023).
58. Religious inclusion. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/interactive-scenarios/religious-inclusion> (date of access: 02.10.2023).
59. Resource Hub. Proud 2 Play. URL: <https://www.proud2play.org.au/resources> (date of access: 02.10.2023).
60. Resources – Deaf Sports Australia. Deaf Sports Australia. URL: <https://deafsports.org.au/Resources/> (date of access: 02.10.2023).
61. Safe, fair and inclusive case studies. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/case-studies> (date of access: 02.10.2023).
62. Sport 2030 – National Sport Plan. Australian Government, 2017. 79 p. URL: https://www.sportaus.gov.au/__data/assets/pdf_file/0005/677894/Sport_2030_-_National_Sport_Plan_-_2018.pdf.
63. Sport and Persons with Disability. Australian Sports Commission. URL: https://www.clearinghouseforsport.gov.au/kb/persons-with-disability-and-sport#factors_influencing_participation (date of access: 02.10.2023).
64. The accessibility champion course. Disability Sports Australia. URL: <https://www.sports.org.au/accessibility-champion> (date of access: 02.10.2023).
65. The inclusion club. The Inclusion Club. URL: <http://theinclusionclub.com/> (date of access: 02.10.2023).
66. Understand our diverse communities. Australian Sports Commission. URL: https://www.sportaus.gov.au/integrity_in_sport/inclusive-sport/understanding-our-diverse-audiences (date of access: 02.10.2023).
67. Videos. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/videos> (date of access: 02.10.2023).
68. Women in sport communication and marketing strategies. Victoria : Victorian Government, 2019; 18 p. URL: <https://changeourgame.vic.gov.au/leadership-centre/women-in-sport-communication-and-marketing-strategies> (date of access: 02.10.2023).
1. Shevchuk O, Kogut I, Marynych V. Bibliometric analysis of scientific publications in the field of «Inclusion in Sports» in Web of Science Core Collection database. Theory and methods of physical education and sports. 2023;1:75–83. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.1.75-83> (retrieved on: 02.10.2023).
2. Shevchuk O, Kogut I, Marynych V. Methodological support as an important component of implementing inclusiveness in sports. Sports medicine, physical therapy and occupational therapy. 2023;2. URL: <https://doi.org/>
3. Shevchuk O, Kogut I, Marynych V. Organizational foundations of implementation of inclusiveness in sport. Theory and methods of physical education and sports. 2023;3:86–95. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.86-95> (retrieved on: 02.10.2023).
4. About 7 Pillars of Inclusion. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/inclusion-and-diversity/inclusion-and-diversity-what-can-you-do> (date of access: 02.10.2023).
5. About us. Australian Sports Commission. URL: <https://www.ausport.gov.au/about> (date of access: 02.10.2023).
6. Access for All. Promoting disability inclusion in sport. Darebin : Darebin Leisure Services' Community; 15. URL: https://gallery.mailchimp.com/13dc6fd7d292dce6a79f350fe/files/100d353d-30eb-4ecd-b99d-4285f7f92fe5/Access_for_All_Promoting_Disability_Inclusion_in_Sport.pdf.
7. Adapting and modifying for people with disability – Part one. Australian Government. 3 p. URL: https://www.ideas.org.au/uploads/resources/214/2_-_Adapting_and_Modifying_for_People_with_Disability_-_Part_One.pdf.
8. Adapting and modifying for people with disability – Part two. Australian Government. 2 p. URL: https://www.ideas.org.au/uploads/resources/212/3_-_Adapting_and_Modifying_for_People_with_Disability_-_Part_Two.pdf.
9. AllPlay. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/> (date of access: 02.10.2023).
10. AllPlay Footy: The fast-track to sustainable change for children with disability. Monash Lens. URL: <https://lens.monash.edu/@education/2023/07/28/1386003/allplay-footy-the-fast-track-to-sustainable-change-for-children-with-disability> (date of access: 02.10.2023).
11. AllPlay Move. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/allplay-move/> (date of access: 02.10.2023).
12. AllPlay Move: Footy. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/allplay-move-footy/> (date of access: 02.10.2023).
13. AllPlay Move: Footy for Coaches/Clubs. AllPlay. URL: <https://www.allplay.org.au/allplay-move-footy-for-coaches-clubs/> (date of access: 02.10.2023).
14. Australian Dolphins Swim Team. Swimming for People with Disability, 2010. YouTube Australian Dolphins Swim Team. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2BX0rTXiZyM> (date of access: 02.10.2023).
15. Black K, Stevenson P. Information and Advice. The Inclusion Spectrum incorporating STEP. 2012. URL: <http://www.englandathletics.org/disability-athletics/resources>.
16. Bridging our diversities: a compendium of good practices in human rights education. Geneva and Montréal: United Nations. 2022;110. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-02/OHCHR-Publication-Equitas-Compendium-of-Good-Practices-in-Human-Rights-Education-EN.pdf>.
17. Building inclusive sport clubs. Disability Sports Australia. URL: <https://www.sports.org.au/building-inclusive-sport-clubs> (date of access: 02.10.2023).
18. Choice. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/inclusion-and-diversity/inclusion-and-diversity-what-can-you-do/choice> (date of access: 02.10.2023).
19. Clearinghouse for Sport. Australian Sports Commission. URL: <https://www.clearinghouseforsport.gov.au/> (date of access: 02.10.2023).
20. Collective Impact Planning Tool. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/collective-impact-planning-tool> (date of access: 02.10.2023).
21. Creating an LGBTI+ inclusive club. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/online-courses/creating-an-lgbti-inclusive-club> (date of access: 02.10.2023).
22. Diversity and Inclusion in Sport Alliance (DISA). Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/inclusion-and-diversity/about-disa-origin> (date of access: 02.10.2023).
23. Education. Proud 2 Play. URL: <https://www.proud2play.org.au/education> (date of access: 02.10.2023).
24. Everyone Can Play: Guidelines for local clubs on best practice for inclusion of transgender and intersex participants. ACT Human Rights Commission, 2017. 36 p. URL: https://hrc.act.gov.au/wp-content/uploads/2017/04/WEB_ACTHRC_Everyone_Can_Play.pdf.
25. Fair Access Policy Roadmap. Change Our Game. URL: <https://changeourgame.vic.gov.au/leadership-centre/fair-access> (date of access: 02.10.2023).
26. General posters and postcards. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/posters-and-postcards> (date of access: 02.10.2023).
27. Get swimming – Diversity and inclusion. Swimming Australia. URL: <https://www.swimming.org.au/get-involved/get-swimming/diversity-and-inclusion> (date of access: 02.10.2023).
28. Girls playing in boys teams. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/got-an-issue/girls-playing-in-boys-teams> (date of access: 02.10.2023).
29. Guidelines for the inclusion of transgender and gender diverse people in sport. Sydney : Australian Human Rights Commission. 2019; 52 p. URL: <https://humanrights.gov.au/our-work/lgbti/publications/guidelines-inclusion-transgender-and-gender-diverse-people-sport-2019>.
30. GymAbility. Bankstown City. URL: <https://www.ymcansw.org.au/centres/bankstown-city-ymca/gymability/> (date of access: 02.10.2023).
31. Her Sport Her Way: Shaping The Future Of Women's Sport In NSW 2019-2023. NSW Government. 25 p. URL: <https://www.sport.nsw.gov.au/sites/default/files/2021-05/women-in-sport-her-sport-her-way-strategy.pdf>.
32. Her Sport Her Way Think Tanks. NSW Government. URL: <https://www.sport.nsw.gov.au/hersportherway/thinktanks> (date of access: 02.10.2023).
33. Inclusion action plans that work. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusion-action-plans-that-work> (date of access: 02.10.2023).
34. Inclusion Guides. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/inclusion-guides> (date of access: 02.10.2023).

35. Inclusion. National Rugby League Community. URL: <https://www.nrl.com/community/inclusion/> (date of access: 02.10.2023).
36. Inclusion of people with disability. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/interactive-scenarios/inclusion-of-people-with-disability> (date of access: 02.10.2023).
37. Inclusion Spectrum Worksheet. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusion-spectrum-worksheet> (date of access: 02.10.2023).
38. Inclusive Club Kickstarter. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusive-club-kick-starter> (date of access: 02.10.2023).
39. Inclusive Sport Action Playbook. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusive-sport-action-playbook> (date of access: 02.10.2023).
40. Inclusive Sport. Australian Sports Commission. URL: https://www.sportaus.gov.au/integrity_in_sport/inclusive-sport (date of access: 02.10.2023).
41. Inclusive Sport. Golf Australia. URL: <https://www.golf.org.au/inclusivesport/> (date of access: 02.10.2023).
42. Inclusive Sport Program Planning Framework. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/inclusive-sport-program-planning-framework> (date of access: 02.10.2023).
43. Integrity Policies. Netball Australia. URL: <https://netball.com.au/integrity-policies> (date of access: 02.10.2023).
44. Interactive scenarios. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/interactive-scenarios> (date of access: 02.10.2023).
45. Learning Hub. Disability Sports Australia. URL: <https://www.sports.org.au/learning-hub> (date of access: 02.10.2023).
46. Modified rugby program MRP. Facebook Modified Rugby Program MRP. URL: <https://www.facebook.com/modifiedrugbyprogramMRP> (date of access: 02.10.2023).
47. Multicultural female uniform guidelines. Department of Local Government, Sport and Cultural Industries. URL: <https://www.dlgsc.wa.gov.au/sport-and-recreation/participation/community-inclusion/multicultural-female-uniform-guidelines> (date of access: 02.10.2023).
48. Participant Support Needs Form. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/product/participant-support-needs-form> (date of access: 02.10.2023).
49. Participation across life stages. Australian Sports Commission. URL: <https://www.sportaus.gov.au/participation/participants> (date of access: 02.10.2023).
50. Participation Planning Tool. NSW Government. URL: <https://www.sport.nsw.gov.au/hshw/participation-planning-tool/about-participation-planning-tool> (date of access: 02.10.2023).
51. People with disability. Australian Sports Commission. URL: https://www.sportaus.gov.au/integrity_in_sport/inclusive-sport/understanding-our-diverse-audiences/people-with-disability#strategies (date of access: 02.10.2023).
52. Play by the Rules – Making Sport inclusive, safe and fair. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/> (date of access: 02.10.2023).
53. Pride cup. Pride Cup. URL: <https://pridecup.org.au/> (date of access: 02.10.2023).
54. Pride in sport. Pride in Sport. URL: <https://www.prideinsport.com.au/> (date of access: 02.10.2023).
55. Promoting inclusion and diversity. Inclusive Sport Design. URL: <https://www.inclusivesportdesign.com/> (date of access: 02.10.2023).
56. Rainbow Roadmap. Vicsport. URL: <https://vicsport.com.au/rainbow-roadmap> (date of access: 02.10.2023).
57. Rainbow Sports Alliance welcomes new members. Star Observer. URL: <https://www.starobserver.com.au/news/national-news/victoria-news/rainbow-sports-alliance-welcomes-new-members/188274> (date of access: 02.10.2023).
58. Religious inclusion. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/interactive-scenarios/religious-inclusion> (date of access: 02.10.2023).
59. Resource Hub. Proud 2 Play. URL: <https://www.proud2play.org.au/resources> (date of access: 02.10.2023).
60. Resources – Deaf Sports Australia. Deaf Sports Australia. URL: <https://deafsports.org.au/Resources/> (date of access: 02.10.2023).
61. Safe, fair and inclusive case studies. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/case-studies> (date of access: 02.10.2023).
62. Sport 2030 – National Sport Plan. Australian Government, 2017. 79 p. URL: https://www.sportaus.gov.au/__data/assets/pdf_file/0005/677894/Sport_2030_-_National_Sport_Plan_-_2018.pdf.
63. Sport and Persons with Disability. Australian Sports Commission. URL: https://www.clearinghouseforsport.gov.au/kb/persons-with-disability-and-sport#factors_influencing_participation (date of access: 02.10.2023).
64. The accessibility champion course. Disability Sports Australia. URL: <https://www.sports.org.au/accessibility-champion> (date of access: 02.10.2023).
65. The inclusion club. The Inclusion Club. URL: <http://theinclusionclub.com/> (date of access: 02.10.2023).
66. Understand our diverse communities. Australian Sports Commission. URL: https://www.sportaus.gov.au/integrity_in_sport/inclusive-sport/understanding-our-diverse-audiences (date of access: 02.10.2023).
67. Videos. Play by the Rules. URL: <https://www.playbytherules.net.au/resources/videos> (date of access: 02.10.2023).
68. Women in sport communication and marketing strategies. Victoria : Victorian Government. 2019; 18 p. URL: <https://changeourgame.vic.gov.au/leadership-centre/women-in-sport-communication-and-marketing-strategies> (date of access: 02.10.2023).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Шевчук Олеся Костянтинівна <https://orcid.org/0000-0001-6331-8049>, olesia.shevchuk@ukr.net
Когут Ірина Олександрівна <https://orcid.org/0000-0002-3042-2189>, E-mail: kogut_irina@ukr.net
Маринич Вікторія Леонідівна <https://orcid.org/0000-0003-2784-680X>, wikleon@ukr.net

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
 вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Shevchuk Olesia <https://orcid.org/0000-0001-6331-8049>, olesia.shevchuk@ukr.net
Kogut Iryna <https://orcid.org/0000-0002-3042-2189>, E-mail: kogut_irina@ukr.net
Marynych Viktoriia <https://orcid.org/0000-0003-2784-680X>, wikleon@ukr.net

National University of Ukraine on Physical Education and Sport
 Fizkul'tury str. 1, Kyiv, 03150, Ukraine

Надійшла 14.09.2023